

כז א מיי פ"ד מהל' כל
המקדש הלי' [טוש"ע
א"ח ס' קסו טע"ד י'
כנהו ופי' ר"א טע"ז בן]
בב ג טוש"ע פ"ו מהל'
ח"מ ה' י' סמנ
עש"ג טוש"ע י"ד ס'
רמז ספ"י א ב וטוש"ע
ח"מ ס' קסב טע"ד ה'
בב ג טוש"ע י"ד ס'
קסו טע"ד ב' כג"ה י'
ל ד מיי פ"ט מהל' ע"ז
ה"ל סמנ לאהן מה'
טוש"ע י"ד ס' קסב טע"ד
א':
לא ה מיי פ"י מהל'
מריס ה"ע ע"ז [ג'
סמנ לאהן רמז טוש"ע
י"ד ס' קס"ד טע"ד וטע"י
ד':
ל ב ו מיי שם הלי"א
טוש"ע שם ספ"י ח':
ל ג ו מיי שם טוש"ע שם
ספ"י ט':
ל ד ח מיי שם ה' י'
טוש"ע שם ספ"י יג':
ל ה ו מיי שם הלי"א
טוש"ע שם ספ"י יח':

מוסף רש"י

לפתוח ראשון דבר כבוד, דין כבודה
בין רביעה הוא ידבר
בגלש [גיטין ע"ג] לקרות
בס"ט [מ"ק כ"ח]. ולברך
ראשון כעבודה [גיטין
ע"ג] ברכת המזון [מ"ק
כ"ח] צומן [חוריות י"ב].
וליתור מנה יפה
ראשון כל זל לחלק
עם יצאל כל דבר, לאהר
עשירי שחלקו בבין אומר לו
מזו וטול אחי שמעתי
[גיטין ע"ג]. מנהר בלו
והלק. לדיח זיה את
פחת עבר הנהר על אשני
במק תפוחו [ב"ב ח.].
מנת המולך. מנת מקום
שכן מתייל ממה על בני
המדינה [שם]. ארונא.
עשירי תפוחו ובהמות
מזי שנה צוה [שם]. עד
הגשמיים. דאמר קונם
אם אהנה מדבר זה, עד
הגשמיים [שם]. שניה.
נדרים הולכין אחר לשון
בני אדם ואין קוין גשמים
לראשונה עד שמד שיה,
שמאן ואילן מקולקות
הדרסים ומאוסות מפני
הגשמים, ל"א עד הגשמים
משמע מרי דהיינו רביעה
שניה [שם]. עד הגשם.
דגשם אלא משמע אלא
חלק רביעה, ולדברי הכל
כשהגיע זמנה של רביעה
לראשונה מותר [ראש"י
בשם].

לפתוח ראשון. בקריאת המורה שקורא ראשון: ולנדר ראשון.
ברכת המזון שהוא קורא לכל אדם: וליטול מנה יפה ראשון. אם
זל לחלוק דבר עם ישראל עושה ישראל ממנו שני חלקים שוים
וכהן צורך אי זו מהן שירצה: והלך זו ארנוטא. סעודה המלך
כשהולך ממקום למקום. ארנוטא בלשון
יין סעודה. לשון אחר שזתפות שיש לו
למלך כשהמזון לארנוטא לשון שזתפות
מדכתיב [במדבר כא] כי ארנוט גבול
מואב בין מואב ובין האמורי:
עבדא דנורא אנה. עבד לאיש
שהוא כהן לעבדיו האש שעבדיו
פטורים מכרנא. ולא הוי כמודה
בעבודת כוכבים דמוכתא מילמא דלא
אמר הכי אלא לאפטורי מכרנא. וכי
קאמר לורכא מרצן רבותא קאמר
לדפילו לורכא מרצן שרי ליה למימר
הכי דהן ספורים לעבודת כוכבים
והוא לבו לשמים כדכתיב [ה' אלהין
אש אוכלה הוא: אנה. יער:
וצנינו לני נורא. מכרו לעבדיו
האש שמלתיין את האור ציית עבודת
כוכבים שלהן: רונ עיסי להסקה
ניסנו ואינו כמודו לעבוד עבודת
כוכבים דהא איכא למיתלי בהמירא
וכל היכא דליכא למיתלי תלינן:
מתני' עד הקיור עד שיפחילו
העם לקיור קיור חטים. דהא הוא
דחשיב להו לנישניו וקרו ליה קיור
סמס: הכל לפי מקום נדרו.
כלומר מסתמא כלל מקום מיקרי
קיור קיור חטים אכל אס במקום
נדרו הורגלו לקרות לקיור שעורים
קיור סתם הכל לפי מקום נדרו. וכן
נמי אס היה צהר צהר אף ציה
הולכין אחר מקום נדרו שאס היה
צהר הולכין אחר זמן קיור של הר
שאע"פ שאחר כן ירד לבקעה והגיע
עד הגשמים עד שיהו גשמים עד שחזר רביעה שניה
וקמי דמתסר עד שמד רביעה שניה משום דסתמא שניה מקדמת כל כך
מיהו לא צע"י עד שעתצור אפילו כי אמר עד שיהו גשמים משום שאין זמנו קבוע:
עדיין דסבידא ליה דכיון דאין לירידתה זמן קבוע שהרי לפעמים מאחרת לירד אמרינן דבזמן ירידתה חל נדרו ולא צירידתה ממש. כך נראה
צעני: עד שיאלא ניסן כולו. דעד ניסן רגילין גשמים לירד: גב' מחלוקת דאמר עד הגשמים. כלומר כי פליגי ת"ק ורשב"ג אי צע"י עד
שמד ואי צע"י כשהגיע דווקא דאמר עד הגשמים אכל אמר עד הגשם אפילו ת"ק מודה דעד זמן גשמים קאמר ולא מתסר אלא עד שגיע
זמן רביעה שניה: ומקשו הכא אמאי לא משמע ליה נמי לת"ק עד הגשם ירידה ממש כי היכי דמשמע ליה עד הגשמים. ונראה צעני
דהיינו טעמא דמדדינא עד שיגיע משמע דכי היכי דאמרינן דכל שאין זמנו קבוע כלומר שאין להמשכתו זמן קבוע לא מחמת נפשיה
לספיקא למיחסר ציה ומשום הכי אינו אסור אלא עד שיגיע הכא נמי כל שאין להמתלתו זמן קבוע שלפעמים מאחר הרבה כגשמים לא
מחית נפשיה לספיקא ועד שיגיע זמן קאמר. וראייה לדבר מדאצטע"ל לן צירושלמי [פ"ח ה"א] קבע זמן למשחה צו ואמר קונם יין עד שיהא
משתה צני אי הוי כמי שזמנו קבוע או מאחר שיכול לדחותו ולעשותו לאחר זמן כמי שאין זמנו קבוע וצודאי דהכי אצטע"ל לן מי
אמרינן דכיון דקבע לו זמן לא מסיק אדעתיה שידחה אותו הלכך אסר נפשיה עד שיהא ממש וכל שדחה אותו לאחר מכן אסור עד שיהא
או דלימא דכיון שידוע היה שיכול לדחותו לא מחית נפשיה לספיקא הילכך אע"ג דאמר עד שיהא עד שיגיע זמן שקבע לו קאמר ולא
עד שיהא ממש. ומכאן אמה למד דכל שאין להמתלתו זמן קבוע עד שיגיע זמנו קאמר הילכך גשמים שאין לירידתן זמן ידוע מדינא כי אמר
עד הגשם עד שיגיע זמן קאמר ובהא אפילו רצנן מודו. מיהו צעד הגשמים הוא דפליגי דכיון דקבי ליה למימר עד הגשם ואמר עד

לפתוח ראשון. לקרוא בספר מורה: ולנדר ראשון. בצרכת המוילא
וצרכת המזון: וליטול מנה יפה ראשון. כשחולק עם אחיו הכהנים (א)
כלמס הפנים (ב): מנדה בלו והלך וגו'. מקרא הוא בספר עזרא:
לא ישיבנא אכרנא. אינו רוצה ליתן מנס שביל שאני עובד עבדא
דנורא. עבד של עבודת כוכבים
פלוגית אינו ואינו רוצה ליתן מס. נורא
שם עבודת כוכבים: אנה. יער: לפני
עור. דלינאו קא עבדי מינה לורכ
עבודת כוכבים: להסקה ניסנו. וכמוד
להסקה דמי ולא לעבודת כוכבים:
מתני' אמר קונם שאיני טועם עד
הקיור. עד שיתחילו לקצור צהר: אמר קונם
קאמר ולא קיור שעורים וקיור
שעורים הוי מוקדס: אס היה צהר.
צשעת הנדר אע"פ שירד בצקעה אסור
עד שיתחילו לקצור צהר: אמר קונם
שאיני טועם עד הגשמים. או שאמר
שאיני טועם עד שיהו גשמים אסור עד
שמד רביעה שניה דגשמים משמע
שנים: רביעה שניה. מפרש בגמרא:
עד שיגיע זמנה של רביעה. אע"פ
שלא ירדה כיון שהגיע זמנה מותר:
אמר קונם שאיני טועם עד שיפסקו
גשמים אסור עד שיאלא ניסן כולו דברי
ר' מאיר. רבי מאיר לטעמיה דאמר
במסכת תענית צפ"ק (י) עד מתי שאלין
את הגשמים ר"מ אומר עד שיאלא
ניסן רבי יהודה אומר עד שיעצור
הפסח ומו לא: גב' מחלוקת דאמר
עד הגשמים. דמר סבר עד זמנה ומר
סבר עד שמד: אכל אס אמר עד
הגשם. דברי הכל עד זמן גשמים של
עבד רביעה קאמר למד כדלית
ליה ולמר כדלית ליה (ע) (עד שיגיע
זמנה כו') דגשם חלה רביעה משמע:
הצבירה

הגשמיים עד שיהיו גשמים. וראייה לדבר מדאצטע"ל לן צירושלמי [פ"ח ה"א] קבע זמן למשחה צו ואמר קונם יין עד שיהא
משתה צני אי הוי כמי שזמנו קבוע או מאחר שיכול לדחותו ולעשותו לאחר זמן כמי שאין זמנו קבוע וצודאי דהכי אצטע"ל לן מי
אמרינן דכיון דקבע לו זמן לא מסיק אדעתיה שידחה אותו הלכך אסר נפשיה עד שיהא ממש וכל שדחה אותו לאחר מכן אסור עד שיהא
או דלימא דכיון שידוע היה שיכול לדחותו לא מחית נפשיה לספיקא הילכך אע"ג דאמר עד שיהא עד שיגיע זמן שקבע לו קאמר ולא
עד שיהא ממש. ומכאן אמה למד דכל שאין להמתלתו זמן קבוע עד שיגיע זמנו קאמר הילכך גשמים שאין לירידתן זמן ידוע מדינא כי אמר
עד הגשם עד שיגיע זמן קאמר ובהא אפילו רצנן מודו. מיהו צעד הגשמים הוא דפליגי דכיון דקבי ליה למימר עד הגשם ואמר עד

הגשמים עד שיהו גשמים עד שחזר רביעה שניה
וקמי דמתסר עד שמד רביעה שניה משום דסתמא שניה מקדמת כל כך
מיהו לא צע"י עד שעתצור אפילו כי אמר עד שיהו גשמים משום שאין זמנו קבוע:
עדיין דסבידא ליה דכיון דאין לירידתה זמן קבוע שהרי לפעמים מאחרת לירד אמרינן דבזמן ירידתה חל נדרו ולא צירידתה ממש. כך נראה
צעני: עד שיאלא ניסן כולו. דעד ניסן רגילין גשמים לירד: גב' מחלוקת דאמר עד הגשמים. כלומר כי פליגי ת"ק ורשב"ג אי צע"י עד
שמד ואי צע"י כשהגיע דווקא דאמר עד הגשמים אכל אמר עד הגשם אפילו ת"ק מודה דעד זמן גשמים קאמר ולא מתסר אלא עד שגיע
זמן רביעה שניה: ומקשו הכא אמאי לא משמע ליה נמי לת"ק עד הגשם ירידה ממש כי היכי דמשמע ליה עד הגשמים. ונראה צעני
דהיינו טעמא דמדדינא עד שיגיע משמע דכי היכי דאמרינן דכל שאין זמנו קבוע כלומר שאין להמשכתו זמן קבוע לא מחמת נפשיה
לספיקא למיחסר ציה ומשום הכי אינו אסור אלא עד שיגיע הכא נמי כל שאין להמתלתו זמן קבוע שלפעמים מאחר הרבה כגשמים לא
מחית נפשיה לספיקא ועד שיגיע זמן קאמר. וראייה לדבר מדאצטע"ל לן צירושלמי [פ"ח ה"א] קבע זמן למשחה צו ואמר קונם יין עד שיהא
משתה צני אי הוי כמי שזמנו קבוע או מאחר שיכול לדחותו ולעשותו לאחר זמן כמי שאין זמנו קבוע וצודאי דהכי אצטע"ל לן מי
אמרינן דכיון דקבע לו זמן לא מסיק אדעתיה שידחה אותו הלכך אסר נפשיה עד שיהא ממש וכל שדחה אותו לאחר מכן אסור עד שיהא
או דלימא דכיון שידוע היה שיכול לדחותו לא מחית נפשיה לספיקא הילכך אע"ג דאמר עד שיהא עד שיגיע זמן שקבע לו קאמר ולא
עד שיהא ממש. ומכאן אמה למד דכל שאין להמתלתו זמן קבוע עד שיגיע זמנו קאמר הילכך גשמים שאין לירידתן זמן ידוע מדינא כי אמר
עד הגשם עד שיגיע זמן קאמר ובהא אפילו רצנן מודו. מיהו צעד הגשמים הוא דפליגי דכיון דקבי ליה למימר עד הגשם ואמר עד

הגשמים עד שיהו גשמים. וראייה לדבר מדאצטע"ל לן צירושלמי [פ"ח ה"א] קבע זמן למשחה צו ואמר קונם יין עד שיהא
משתה צני אי הוי כמי שזמנו קבוע או מאחר שיכול לדחותו ולעשותו לאחר זמן כמי שאין זמנו קבוע וצודאי דהכי אצטע"ל לן מי
אמרינן דכיון דקבע לו זמן לא מסיק אדעתיה שידחה אותו הלכך אסר נפשיה עד שיהא ממש וכל שדחה אותו לאחר מכן אסור עד שיהא
או דלימא דכיון שידוע היה שיכול לדחותו לא מחית נפשיה לספיקא הילכך אע"ג דאמר עד שיהא עד שיגיע זמן שקבע לו קאמר ולא
עד שיהא ממש. ומכאן אמה למד דכל שאין להמתלתו זמן קבוע עד שיגיע זמנו קאמר הילכך גשמים שאין לירידתן זמן ידוע מדינא כי אמר
עד הגשם עד שיגיע זמן קאמר ובהא אפילו רצנן מודו. מיהו צעד הגשמים הוא דפליגי דכיון דקבי ליה למימר עד הגשם ואמר עד

תוספות

לכהנים של אותה עבודת כוכבים שעבדיה פטורין מן המס ואינו נראה כמודה להם שהדבר ידוע [דליפתור] ממש [אמר
הכין]. האביא לפני עור. שיעשו לנמוס או ציון לפני עבודת כוכבים: רוב עציים להבקי. וכל היכא דליכא למיתלי בהמירא
מלינן מכאן יש לנמוס שאסור להלות מעות לנורכ ציון עבודת כוכבים או לנורכ נפשיתיה כ"ס למכוז להם משמשין ודבדי
מפלות כגון גביעס מתמות וספירסי (ט) והמונע ילית: אינו אסור עד שיגיע בגילוי. במקום שנדר: מחלוקת דאמר עד
הגשמים. [בהא אמרינן ע"ן] רביעה שנייה נדר למר כדלית ליה ולמר כדלית ליה או עד שמד או עד הזמן אכל אמר

לכהנים של אותה עבודת כוכבים שעבדיה פטורין מן המס ואינו נראה כמודה להם שהדבר ידוע [דליפתור] ממש [אמר
הכין]. האביא לפני עור. שיעשו לנמוס או ציון לפני עבודת כוכבים: רוב עציים להבקי. וכל היכא דליכא למיתלי בהמירא
מלינן מכאן יש לנמוס שאסור להלות מעות לנורכ ציון עבודת כוכבים או לנורכ נפשיתיה כ"ס למכוז להם משמשין ודבדי
מפלות כגון גביעס מתמות וספירסי (ט) והמונע ילית: אינו אסור עד שיגיע בגילוי. במקום שנדר: מחלוקת דאמר עד
הגשמים. [בהא אמרינן ע"ן] רביעה שנייה נדר למר כדלית ליה ולמר כדלית ליה או עד שמד או עד הזמן אכל אמר

לכהנים של אותה עבודת כוכבים שעבדיה פטורין מן המס ואינו נראה כמודה להם שהדבר ידוע [דליפתור] ממש [אמר
הכין]. האביא לפני עור. שיעשו לנמוס או ציון לפני עבודת כוכבים: רוב עציים להבקי. וכל היכא דליכא למיתלי בהמירא
מלינן מכאן יש לנמוס שאסור להלות מעות לנורכ ציון עבודת כוכבים או לנורכ נפשיתיה כ"ס למכוז להם משמשין ודבדי
מפלות כגון גביעס מתמות וספירסי (ט) והמונע ילית: אינו אסור עד שיגיע בגילוי. במקום שנדר: מחלוקת דאמר עד
הגשמים. [בהא אמרינן ע"ן] רביעה שנייה נדר למר כדלית ליה ולמר כדלית ליה או עד שמד או עד הזמן אכל אמר

(א) [עין] מוספות חולין פ"ו.
ס"ה וחיטון] (ב) צ"ב ח.
(ג) מענית וי; (ד) [מספחה
ת"רע"א נתיקא ופקחי
(ה) דף ה' א; (ו) רש"י מ"ו;
(ז) דף ה' א; (ח) דף ה' א;
(ט) דף ה' א; (י) דף ה' א;
נוסף: ספוליס.

תורה אור השלם

1. ולכם מהדועין די כל
בבאי וזקאי זמריא
ת"רע"א נתיקא ופקחי
בית אלהא דהא מנהא
בלו וזקאי לא שליט
למרימא עזייליס.
ועדא ז כד
2. לא תקלל תרש ולפי
עור לא תתן מבשל
ותראת מאלהיך אבי יי
ויקרא יי די

הגהות הב"ח

(א) רש"י י"ה וליטול וכו'
הפנים ספ"ד וחס"י צ"ל
ד"ה לא ישיבנא וכו' מס
הספ"ד וחס"י מ"ה מנה
בלו וכו' עזרא ספ"ד וחס"י
מ"ה עזרא: (ב) ד"ה אכל
אס אמר וכו' ולמר כדלית
ליה דגשם חלה רביעה
משמע ועד שיגיע זמנה
כו' הס"ד:

פירוש הרא"ש

לפתוח ראשון. להיות
ראש המדברים בכל קצון
עם לבדו ולדרוש תמלה:
ולברך ראשון. צהריה
וצברכת המזון וטוש"ע
בפעודה יציאו מנה יפה
תמלה: מנהר בלו והלך.
כורס מן פסם זיה שלח
ישאלו מן לאשני כמס
הגדולה וכיון שזמן הדין
פטור שרי ליה למימר כדי
שלא יגולו ממונו: מנת
המולך. קבוע על
הקרקעות: זו ארונא.
עזרא אבא. עבודת
כוכבים שעבדיה לטע'
לצורבא הרבנן. דלא
חיישינן שמתא תפסקר לולל
וימר התירו לו למר שאו
עבד על המשמשים
העובדים עבודת כוכבים:
הוא ליה אבא. יער: לפני
עור לא תתן מבשול.
דעבדי כוכבים מוואוס על
עבודת כוכבים ושמה ישו
ממנה לנמוס ויזי עבודת
כוכבים: רוב עציים
להבקי: ניתנו. וכיון
דליכא למיתלי שקי לנדר
הימר מלינן והכי אמרינן
במסכת ע"ז: מתני' עד

רבי אליעזר פרק תשיעי נדרים

(א) פ"י ה"ד ע"ג ט"ו
 (ב) המטה נע"פ ט"ו ט"ז
 (ג) שם שאני
 (ד) י"ח מ"ח
 (ה) ה"ה ה"ד ומה"ד דבר שביט
 ט"ו, ט"ז (ו) ויקרא י"ט
 (ז) פ"ח ה"א
 (ח) ט"ז
 (ט) ט"ז

הגהות הב"ח

(א) בשבחה ומורדים
 חכמים: (ב) שם שאני
 נהנה פ"ל וכן לקמן:
 (ג) שם את בנו בקרוב
 ואמר אלו היינו: (ד) רש"י
 ד"ה ר' אליעזר וכו'
 שאומרים לו אלו היית
 יודע שאתמר על אביך:
 (ה) ד"ה והכמים וכו'
 לו דעת לומר שיתחרט
 ה"ה וה"ח מ"ה אמר
 ר' זדוק עד וכו' א"כ
 שבוילים לפתוח וכו'
 בגמרא מפרש לה ה"ה:
 (ו) ד"ה פותחין וכו' בשעת
 מדרו עדיין ועתידין
 לנא: (ז) ד"ה מאי וכו'
 דקאמר ליה ר' זדוק ל"י
 אליעזר ה"ה:

פירוש הרא"ש

רבי אליעזר אומר
 פותחין לאדם בכבוד
 אביו ואמו. ואומרים לו
 אלו היית יודע שאתמר
 העולם לאבך ולאמך ואלו
 גדולין שגדלתם כמה
 נכנס קל נגדכם ונמנעם
 מולך בכבודם כלום היית
 נודר: והכמים אוסרים.
 דחיישינן שמא משקר כי
 הוא נוט לומר שלא היה
 מנוח בשביל כבודם ונמנעם
 שחכם ממיר נדר זה בלא
 חרטה ומיירי שאינו
 מתחרט משקרא דק"ל
 פותחין כמנהג ואין לירך
 לנא: לו פתח בשאלה
 מתחרט משקרא: יפתחו
 לו בכבוד המקום. כל
 בכבוד המקום ולא יתנו
 מהלך לאדם שיקרא דף ר"א
 מודה שגדלתם כמה נכנס קל
 נגדכם ונמנעם מולך בכבודם
 כלום היית נודר: והכמים
 אוסרים. דחיישינן שמא משקר
 כי הוא נוט לומר שלא היה
 מנוח בשביל כבודם ונמנעם
 שחכם ממיר נדר זה בלא
 חרטה ומיירי שאינו מתחרט
 משקרא דק"ל פותחין כמנהג
 ואין לירך לנא: לו פתח בשאלה
 מתחרט משקרא: יפתחו לו
 בכבוד המקום. כל בכבוד
 המקום ולא יתנו מהלך לאדם
 שיקרא דף ר"א מודה שגדלתם
 כמה נכנס קל נגדכם ונמנעם
 מולך בכבודם כלום היית
 נודר: והכמים אוסרים.
 דחיישינן שמא משקר כי הוא
 נוט לומר שלא היה מנוח
 בשביל כבודם ונמנעם שחכם
 ממיר נדר זה בלא חרטה ומיירי
 שאינו מתחרט משקרא דק"ל
 פותחין כמנהג ואין לירך לנא:
 לו פתח בשאלה מתחרט משקרא:
 יפתחו לו בכבוד המקום.

רבי אליעזר אומר פותחין לאדם בכבוד אביו ואמו. (ט) שאומר לו אילו היית יודע שאומרים על אביך אלו לא שגדל בן רשע מזה שהוא פרוץ בגדרים שכן רשעים דרכן לגדור כדאמרין לעיל בפירקין קמא (דף ט.) ואם אמר לאלו דאילו הייתי יודע לא הייתי נודר מתירין לו: **וחכמים אוסרין.** שאפילו אין דעתו להתחרט ונתנים לו דעת (ט) להתחרט: רבי זדוק אומר **עד שפותחין לו בכבוד אביו ואמו כו'.** כלומר אם כן יכולים לפתוח לו בכבוד אביו ואמו פותחין לו נמי בכבוד המקום שיכולים לומר לו נמי שכנגד הקב"ה עושה שנודר ורשע הוא לשמים: **אלא אם אסה אומר כן.** שפותחין לו בכך: **אין נדרים.** בגמרא מפרש לה: **כדבר שצונו לזין אביו ואמו.** כמה שהדיר והס כריכים לו להנאתו שפותחין לו בכבוד: **פותחין צנוה.** כדבר שלא היה צוולט בשעת נדרו (ו) ועדיין עתידין לצוא לעולם לאחר שנדר. ומפרש כי: **ונעשה סופר.** אית דאמרי תלמיד שהוא כריך לו ואית דאמרי לצבל שריך לו נמי: או שהיה משיא. המודר את בנו ואמר אילו הייתי יודע כו' בקרוב זמן לא הייתי נודר: **ונעשה.** אותו

צית: צית הנכנס. האי נולד ממנו הוא: **ר"א מסיר וחכמים אוסרין.** דקסברי אין פותחין צנוה. ובמס' נזיר צ"כ (דף ל"ג): מפרש דזכינהו חכמים לר' אליעזר והודה להם: **גב' מאי אין נדרים.** דקאמר (ו) לן רבי זדוק לר' אליעזר אין נדרים: **ניטרין יפה.** כדפרשינן לעיל אפילו שאין דעתו להתחרט מתוך שמתחיימין עליו כל כך משום כבוד אביו ואמו אומר שמתחרט אבל אין מתחרט לגמרי: אין מודים בכבוד רבו שאינו מעמיד דמנין [אבות פ"ד מ"ג] ומורא רבך כמורא שמיה שמים הלכך אין פותחין בו: **גב' מאי אין נדרים אמר אבי אסן** אין נדרים **ניטרין יפה.** שאפילו אם היה נמנע מפני כבוד המקום לא יעז פניו בכך לפני חכם וישקר ויאמר אילו הייתי יודע לא הייתי נודר נמנעם שאין נדרים מתירין יפה ומשום הכי מודה רבי אליעזר לרצונן שאין פותחין לו בכבוד המקום. ומינה בכבוד אביו ואמו פליג רבנן אסרי דקבירא להו לא שגדל בכבוד המקום ולא שגדל בכבוד אביו ואמו אין אדם מעזי הלכך אין פותחין ורבי אליעזר סבר בכבוד המקום הוא דאין אדם מעזי אבל בכבוד אביו ואמו מעזי הלכך פותחין: ורבי

רבי אליעזר אומר פותחין לו לאדם בכבוד אביו ואמו. שאומרים לו אילו היית יודע שמתירין לך אבך ואמך על שאתה קל בגדרים וכדאמרין (פסחים ט"ז.) דקרו לרשיעא בר לדיקא רשיעא בר רשיעא כלום היית נודר. לשון אחר שיאמרו שאתה למדת מהם שאף הם מוזהרין בגדרים: **וחכמים אוסרים.** בגמרא מפרש טעמיהו: **אמר ר' זדוק עד שפותחין בכבוד אביו ואמו פותחין לו בכבוד המקום.** כלומר רבי אליעזר כי היכי דשרי לפתוח בכבוד אביו ואמו שרי נמי לפתוח בכבוד המקום שאומרין לו אילו היית יודע שכגדרת שהיית מיקל בכבוד המקום דהא אמרין בספריא שהוא כנודר במלך לעמו כלום היית נודר: **אמר לו אם כן אין נדרים.** כלומר אפי' ר' אליעזר מודה לרצונן דכבוד המקום אין פותחין דאם איתא לפותחין אין נדרים. ובגמרא מפרש (ז) מאי דבר שצונו לזין אביו ואמו כגון שאתם בהנאתו. ומינה נהי דמסקין הכא דאין פותחין בכבוד המקום דוקא בכבוד המקום הוא דאין פותחין משום דאם איתא כדאיתא בגמ' שאין שום אדם שיעז

פניו לומר שאפי' היה יודע שהוא מיקל בכבוד המקום היה נודר ואפי' לא היה נמנע לכך מתחלה ישקר לומר כן אבל בכבוד מלוא אמת פותחין וכדתנן לקמן (דף ט"ז): פותחין לו מן הכתוב בתורה אילו היית יודע שאתה עובר על לא תשנא את אחיך בלבבך כלום היית נודר משום דמזוה אחת כי הני דמני תנא לא חמירא להו לאינשי כולי האי ואי אפילו אדעתא דהכי היה נודר לא ישקר לומר אילו הייתי יודע שכן לא הייתי נודר והיינו נמי דתנן [לקמן ט"ז] פותחין בשבחות: **ירושלמי** הכל מודים בכבוד רבו שאינו מעמיד דמנין [אבות פ"ד מ"ג] ומורא רבך כמורא שמיה שמים הלכך אין פותחין בו: **גב' מאי אין נדרים אמר אבי אסן** אין נדרים **ניטרין יפה.** שאפילו אם היה נמנע מפני כבוד המקום לא יעז פניו בכך לפני חכם וישקר ויאמר אילו הייתי יודע לא הייתי נודר נמנעם שאין נדרים מתירין יפה ומשום הכי מודה רבי אליעזר לרצונן שאין פותחין לו בכבוד המקום. ומינה בכבוד אביו ואמו פליג רבנן אסרי דקבירא להו לא שגדל בכבוד המקום ולא שגדל בכבוד אביו ואמו אין אדם מעזי הלכך אין פותחין: ורבי

פניו לומר שאפי' היה יודע שהוא מיקל בכבוד המקום היה נודר ואפי' לא היה נמנע לכך מתחלה ישקר לומר כן אבל בכבוד מלוא אמת פותחין וכדתנן לקמן (דף ט"ז): פותחין לו מן הכתוב בתורה אילו היית יודע שאתה עובר על לא תשנא את אחיך בלבבך כלום היית נודר משום דמזוה אחת כי הני דמני תנא לא חמירא להו לאינשי כולי האי ואי אפילו אדעתא דהכי היה נודר לא ישקר לומר אילו הייתי יודע שכן לא הייתי נודר והיינו נמי דתנן [לקמן ט"ז] פותחין בשבחות: **ירושלמי** הכל מודים בכבוד רבו שאינו מעמיד דמנין [אבות פ"ד מ"ג] ומורא רבך כמורא שמיה שמים הלכך אין פותחין בו: **גב' מאי אין נדרים אמר אבי אסן** אין נדרים **ניטרין יפה.** שאפילו אם היה נמנע מפני כבוד המקום לא יעז פניו בכך לפני חכם וישקר ויאמר אילו הייתי יודע לא הייתי נודר נמנעם שאין נדרים מתירין יפה ומשום הכי מודה רבי אליעזר לרצונן שאין פותחין לו בכבוד המקום. ומינה בכבוד אביו ואמו פליג רבנן אסרי דקבירא להו לא שגדל בכבוד המקום ולא שגדל בכבוד אביו ואמו אין אדם מעזי הלכך אין פותחין: ורבי יודע שקולין אותך רע לפני המקום כלום היית נודר: אברו לו אין נדרים. ובגמרא מפרש ליה: קונם שאני נהנה לפניו ונעשה סופר. ואין לו לפי שהוא כותב שטרות העיר או משמיא בנו ואין ליה ליהנות מחופת בנו: ואין חכמים מודים. בגמרא מפרש פליגי: ועוד אבר ר' [אליעזר]. קולא חמרת: מאי אין נדרים. אמר אביי אין נדרים נתיירי יפה. כלומר שכל מקיים הנדר וממנה בושח אומר שלדעת כן לא נדר:

א א מ"י פ"ו מהלכות
 שבוטות ה"י י ופי' מהל' נדרים ה"י א סמג
 לארין רמב"ט ט"ט ע"ד
 סימן רכח ט"ט ע"ד
 ב ב מ"י פ"ו מהלכות
 שבוטות ה"י א ט"ט ע"ד
 י"ד ט"ט ע"ד
 ג ג מ"י (ט"ט) ט"ט ע"ד
 ט"ט ע"ד
 ד ד מ"י ט"ט ע"ד
 וי"ט מהל' נדרים ה"י
 ה ה ט"ט ע"ד ט"ט ע"ד
 ה ה מ"י (ט"ט) ט"ט ע"ד
 ט"ט ע"ד

מוסף רש"י

אם כן אין נדרים. רבנן קאמרי לרבי אליעזר. אם כן שפותחין בכבוד אביו ואמו (ראמ"ה בשם). פותחין בגולה וחכמים אוסרין. דקסברי דבר שאלו לעולם בשעת הנדר יכול לומר לעצמך כן לא הייתי נודר, דהוה ליה למיסק אדעתיה, דבר שלא צו לעולם בשעת הנדר אין יכול לומר לדעת כן דהוה עמד לא הייתי נודר (ס"ח).

תוספות

רבי אליעזר אומר פותחין לאדם בכבוד אביו. כלומר אילו היית יודע שאומרים עלך לאבך ולאמך לאתם נכנס קל בגדרים ומצוישו וי"מ שיאמרו העולם אי לא ולאם שהגדילו בן שקל נגדכם מה: וחכמים אוסרין. דחיישינן שמא יתניש ויאמר מדעת כן לא נדרתי וישקר: אבר ר"א בר זבדוק, לאינה לנדבי חכמים: עד שפותחין בכבוד אביו ופותחין בכבוד המקום. פירוש אילו היית נודר: ובגמרא מפרש ליה: קונם שאני נהנה לפניו ונעשה סופר. ואין לו לפי שהוא כותב שטרות העיר או משמיא בנו ואין ליה ליהנות מחופת בנו: ואין חכמים מודים. בגמרא מפרש פליגי: ועוד אבר ר' [אליעזר]. קולא חמרת: מאי אין נדרים. אמר אביי אין נדרים נתיירי יפה. כלומר שכל מקיים הנדר וממנה בושח אומר שלדעת כן לא נדר:

רבי אליעזר אומר פותחין לאדם בכבוד אביו ואמו. שאומרים לו אילו היית יודע שאומרים על אביך אלו לא שגדל בן רשע מזה שהוא פרוץ בגדרים שכן רשעים דרכן לגדור כדאמרין לעיל בפירקין קמא (דף ט.) ואם אמר לאלו דאילו הייתי יודע לא הייתי נודר מתירין לו: **וחכמים אוסרין.** שאפילו אין דעתו להתחרט ונתנים לו דעת (ט) להתחרט: רבי זדוק אומר **עד שפותחין לו בכבוד אביו ואמו כו'.** כלומר אם כן יכולים לפתוח לו בכבוד אביו ואמו פותחין לו נמי בכבוד המקום שיכולים לומר לו נמי שכנגד הקב"ה עושה שנודר ורשע הוא לשמים: **אלא אם אסה אומר כן.** שפותחין לו בכך: **אין נדרים.** בגמרא מפרש לה: **כדבר שצונו לזין אביו ואמו.** כמה שהדיר והס כריכים לו להנאתו שפותחין לו בכבוד: **פותחין צנוה.** כדבר שלא היה צוולט בשעת נדרו (ו) ועדיין עתידין לצוא לעולם לאחר שנדר. ומפרש כי: **ונעשה סופר.** אית דאמרי תלמיד שהוא כריך לו ואית דאמרי לצבל שריך לו נמי: או שהיה משיא. המודר את בנו ואמר אילו הייתי יודע כו' בקרוב זמן לא הייתי נודר: **ונעשה.** אותו